

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ**

за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ за нуждите на Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

РЕЦЕНЗИЯ

За научната продукция и преподавателската дейност на доц. д-р Светослав Христов Малинов, участник в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Политология – Политически идеи), обявен в Държавен вестник бр. 24/17.03.2023 г.

от проф. д-р Борис Филипов Манов
(ЮЗУ „Неофит Рилски”, катедра „Философски и политически науки”)

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и съгласно Заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ № Pd 38-257/16.05.2023 г.. Рецензията е възложена с решение на членовете на научното жури за провеждане на процедурата - Протокол №1/02.06.2023 г.

Декларирам, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т.5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата, участващ в конкурса за професор, както и че нямам частен интерес, който би могъл да влияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито по този конкурс.

I. Обща оценка на материалите по конкурса

За участие в обявения конкурс е подал заявление един кандидат – доц. д-р Светослав Христов Малинов, от катедра „Политология“, Философски факултет, на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Представените на електронен носител документи и материали отговарят на процедурните правила при провеждане на конкурси за заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и са основание за настоящата рецензия.

II. Персонална характеристика на кандидата - биографични данни и професионално развитие.

Кандидатът Светослав Малинов е роден през 1968 г.. Средно образование получава в Английска езикова гимназия „Гео Милев” през 1986 г. гр. Бургас, която завършва с отличен успех, а висше - магистър в СУ „Св. Климент Охридски”, Философски факултет, специалност „Политология”, също с отличен успех. По време на обучението си в СУ и непосредствено след него се обучава и участва в различни специализации в престижни чуждестранни университети, като през 1996 г. получава магистърска степен по политическа философия в Chevening Scholar към Департамента по политика към University of York, Великобритания. В периода 1995-1998 г. е докторант към катедра „Политология”, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски” като

през 1999 г. защитава кандидатска дисертация на тема: „Критика на политическия рационализъм. Изследване върху политическата мисъл на Едмънд Бърк”.

Определяща характеристика на цялостното обучение на Св. Малинов е, че то се осъществява с изразена последователност и насоченост в областта на политологичното познание и конкретно – в областта на политическите идеи. Потвърждение на това са както темите на осъществените от него специализации, така и, а това е основното – темите на защитените от него магистърски тези и докторска дисертация.

Професионалната кариера на кандидата е свързана главно със СУ „Св. Кл. Охридски“: заема академичните длъжности асистент (1998 г.), главен асистент (2000 г.) и доцент (2009 г.) по история на политическите идеи в катедра „Политология”, а от 1999 г. е „доктор“ по политология. През 1997 г. е бил научен сътрудник (Democracy Fellow) към Graduate Faculty на New School University в Ню-Йорк-САЩ, в периода 2001-2010 г. е член на Експертен екип на Българско училище за политика „Димитър Паница“, член на редакционния съвет на списание „Политически изследвания“ и Главен редактор на списание „Разум“ (теоретично списание за политика и култура), член на Борд на Политическа академия за Централна и Югоизточна Европа, а от 1999 г. до сега е и член Българска асоциация по политически науки.

В процеса на професионалната реализация на Св. Малинов той заема и редица административни длъжности - Секретар на Българската асоциация по политически науки, Директор на отдел „Анализи” към СДС, като от 2019 г. е Ръководител на катедра „Политология” във ФФ на СУ „Св. Климент Охридски”.

Професионалната дейност на кандидата се отличава с още две важни направления: участието му като член и ръководител на няколко международни и национални научни проекта със значителна практическа стойност и неговата преводаческа работа – негови са преводите на някои, непревеждани на български език, фундаментални произведения на автори като Лок, Хюм, Бърк, формирали пътя на политическата мисъл в последните столетия.

Специално трябва да се посочи, че доцент Малинов има забележимо присъствие в политическия живот на България и Европа. Той е основател и член на ръководството на политическа партия Демократи за силна България (2004-2017 г.), Народен представител в 40-то Народно събрание на Република България (2005-2009 г.), Член на Парламентарна асамблея на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (2005-2009 г.), Член на Европейския парламент (2011-2019 г.), като в съответни периоди е бил част от редица комисии и е заемал ръководни постове в институциите, в които е членувал, при което е проявявал политическа последователност и е изразявал явно своята политическа позиция, за което говори дори представянето на тази страна на неговата дейност в автобиографията за участие в конкурса: работа в „Демократични“ организации и институции.

III. Обща характеристика и оценка на трудовете на участника в конкурса.

Представеният цялостен списък на научните публикации на кандидата показва, че неговите търсения са концентрирани главно в областта историята на политическите идеи като освен това те включват и други области на политологичното познание: същност и роля на политиката/политическото в обществото, същност, прояви и значение на

различните политически системи, връзката политика-религия, включително и теоретико-методически разработки разглеждащи проблеми на подобряване на качеството на университетското образование в областите на политологията и хуманитарните науки.

3.1

За участие в конкурса единственият кандидат доц. д-р Светослав Малинов е представил „Списък от подбрани публикации“, който включва една монография – хабилитационен труд - „Опасни умове. Опити върху политическия радикализъм на XIX век“, София: УИ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-07-5401-7, 2022, 254 страници, една публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ - „Критика на политическия рационализъм. Изследване върху политическата мисъл на Едмънд Бърк, София: издателство „Гутенберг“, ISBN 954-9943-56-9, 2004, 240 страници, две университетски учебни пособия, две студии, и 15 статии, доклади и самостоятелни глави, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове. Тези научни трудове са по проблематика, която напълно отговаря на тематичното направление на конкурса: Политически науки (Политология – Политически идеи). В основната част от тях се разглеждат теми и проблеми от историята на политическите идеи. На такава проблематиката е и хабилитационната монография на кандидата.

Представените публикации, част от които са издадени на английски и други чужди езици в авторитетни издателства или са от участие в значими научни форуми, присъстват в научния живот, за което говори приложената справка за цитиранията на кандидата от други автори, не са част от научната продукция за придобиване на научната степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ и отговорят на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“, поради което могат да бъдат приети за рецензиране.

3.2

От представените за рецензиране публикации по въпроси, пряко свързани с историята на политическите идеи, са двете студии, както и статиите № № 3, 5, 6, 7, 9, 11, 14. При общия поглед върху тези текстове може да се посочи следната определяща характеристика: въпреки привидното разнообразие, доц. д-р С. Малинов концентрира вниманието си върху формирането и развитието на либерално-демократичните политически идеи и проекти и критиката на техните теоретични и идеологически „алтернативи“, което закономерно го довежда и до публикуването на двете негови монографии.

Смятам, че най-съществена и приносна от гледна точка на конкурса е монографията **„Опасни умове. Опити върху политическия радикализъм на XIX век“**, поради което, ще акцентирам вниманието си върху нея.

3.2.1

В методологичен план изследването е реализирано чрез прилагането на един, както пише авторът, нетрадиционен изследователски подход, наречен от него „почтителна екзегеза“. Същността на този подход, според Малинов, се състои в отказа от вменията в академичните среди като „научен“ подход опровергаването на ключови тези, демонстрирането на противоречия, разкриването на слабости и в осъществяване в

тясна връзка с историческия контекст на непреднамерен анализ и „подредено“ възпроизвеждане на автентичните идеи на разглежданите произведения.

Втори методологичен момент в монографията е изработването и прилагането на общ модел на изложение: отделните глави имат сходна структура, която: а) включва исторически-контекстуално разглеждане на идеите на всеки един авторите чрез кратки биографии с политически акцент; б) започва с очертаване на теоретичния фундамент на водещите идеи след което се преминава към по-конкретното ниво на политическото.

3.2.2

На основата на очертаните методологичеки предпоставки авторът Св. Малинов рагръща успешно своя анализ като **в съдържателен план**, според мен, могат да се посочат следните същностни аспекти на монографията:

а) изследването е фокусирано върху политическата мисъл на шест европейски мислители - Жозеф дьо Местр (1753-1821), Хуан Доносо Кортес (1809-1853), Артюр дьо Гобино (1816-1869), Хюстън Чембърлейн (1855-1927), Макс Щирнер (1806-1956) и Жорж Сорел (1847-1922) като, и в това се състои неговата оригиналност, за първи път тези мислители се разглеждат заедно като представители на „политическия радикализъм“ в рамките на определен исторически период, наречен „дългия XIX век“;

б) анализът се осъществява на основата на извеждането на определение на понятието „политическия радикализъм“. Тук, според мен, се намира следващият приносен момент в рецензираната монография, защото, както посочва нейният автор, това понятие, което е фундаментално за изследването, не е взето от определен автор, а е самостоятелно конструирано чрез анализ на съвременни интерпретации и съзнателно връщане към идейния контекст на XIX век. Като се опира на схващане на радикализма на Морис Блок и като има предвид еволюцията на неговото разбиране, Малинов възприема като приемлива идеята, че политическият радикализъм е следването на определени идеи в политиката без съобразяване с обстоятелствата, многообразието, сложността на човешката природа и общества, и то следване до логическия им край, тесногръдо, едностранчиво и праволинейно без оглед на реалните последици за реалните хора.

Това определение е колкото „историческо“, толкова и „актуално“ – свързано е с XIX, но и с XXI век - изведено е от мислител от XIX век, фокусиран върху мислители от XIX век и същевременно е близо до съвременното разбиране, че радикализмът може да бъде както ляв, така и десен, при което, както показва Св. Малинов, вече в началото на XXI век, макар и запазил критичното си отношение към статуквото, радикализмът е преди всичко фрагментиран, без всеобхватна визия за обществото, черпещ идеи на практика отвсякъде – религия, икономика, наука, философия;

в) изследването, не е просто „преразказ“, както често се случва в „научно-историческата“ литература, на идеите на анализиранията произведения, а на основата на възприетото разбиране на политическия радикализъм, осъществява „рефлексия“ на същностното в тях и представя авторова интерпретация на техните основания и смисъл, и така разкрива, както това, което ги обединява, така и това, което ги противопоставя, включително и в сравнение с „общата“ историческа – интелектуална и политическа – духовна ситуация. Така анализът е колкото „контекстуален“, толкова и „процесуален“, защото обединява, както разкриването на „автентичните“ идеи на разглежданите автори,

така и оценката на Св. Малинов за тях, осъществена през призмата на тяхното влияние в „тяхното“ време, но и на влиянието им в последващите периоди, включително и от гледна точка на значението им в първата четвърт на XXI-то столетие.

Без да влизам в подробности ще „илюстрирам“ тази характеристика на рецензираната монография като я представя във възможно най-общ план така:

Тя се състои от три части, в които разгледаните автори са групирани по двойки съответно в три части като „реакционери“, „расисти“ и „анархисти“.

Първа част „Реакционери“ започва с „Жозеф дьо Местр: контрареволуционерът“. Авторът показва, че главното за възгледите на дьо Местр критиката на Френската революция, достигането до открита защита на ирационализма в политиката и до характерната за политическия радикализъм откровена възхвала на насилието и войната. В „Хуан Доносо Кортес: антилибералът“ акцентът е поставен върху дълбоката критика на либерализма и социализма, осъществена върху изцяло теологическа основа. Св. Малинов развива тезата, че радикализмът на неговите идеи дава възможност за избор не само относно противопоставянето между либерална демокрация и тоталитаризъм, но и чрез алтернативната опозиция между традиционно легитимиран авторитаризъм и секуларизирани политически уредби.

Втората част „Расисти“ започва с главата „Артюр дьо Гобино: бащата на расизма“. Св. Малинов показва, че чрез произхода и развитието на расите Гобино са обосновава „расовата диалектика“ на историческото развитие, утвърждаваща расовото неравенство, и че на основата на този расов детерминизъм, той достига до единствения възможен извод – „позорното физическо и морално израждане на цялото човечество, което нищо не може да предотврати“. Главното в „Хюстън Стюарт Чембърлейн: антисемитът“ е показването на „оптимистичността“ на расовата теория на Чембърлейн, според която чистата и висша раса не е безвъзвратно останала в миналото, а предстои да се роди и даде нов тласък на човешката цивилизация. Малинов, изтъква, че определящото в тази теория е „спояването“ на мистичния расистки оптимизъм с крайния национализъм и антисемитизъм.

Последната трета част „Анархисти“ започва с главата „Макс Щирнер: Единственият“. В нея Малинов прави опит да реконструира „позитивния“ проект на Щирнер чрез изясняване на неговата идея за „съюз на егоисти“ и прокарането на дистинкция между „революция“ и „въстание“, при което анализът го отвежда към парадоксалния извод, че въпреки философския си радикализъм идеите на немския мислител се оказват консервативни от практико-политическа гледна точка. Последният разгледан автор е „Жорж Сорел: апологът на насилието“. Св. Малинов показва, че макар и обявил себе си за марксист, осъщественият от Сорел синтез между идеите на Анри Бергсон и Карл Маркс поражда тежки съмнения дали изобщо може да бъде причислен към марксистката традиция. Специално внимание отделя Малинов на понятието „социален мит“, което според него, е най-важният принос на Сорел в историята на политическата мисъл. Проследена е и връзката между оригиналната „бергсонянска“ версия на марксизма и осъществената от Сорел откровена апология на насилието.

г) като обобщение на казаното за рецензираната монография „Опасни умове. Опити върху политическия радикализъм на XIX век“, ще отбележа, че осъщественият в нея анализ показва, правомерността на тезата на нейния автор, че политико-

теоретичното наследство на XIX век е твърде сложно и многолико, за да може да бъде разбрано само чрез неговите „класици“ и че именно творчеството на радикалните мислители показва, че те достигат „до самия край на политическото мислене, към който бедната фантазия на „традиционните класици“ никога не е смеела да пристъпи“.

3.3

След разгледаната монография, накратко ще спрем вниманието си на следните произведения, с които участва в конкурса доц. д-р Светослав Малинов:

3.3.1

Ще започна с монографията „Критика на политическия рационализъм. Изследване върху политическата мисъл на Едмънд Бърк“. Тя е представена в раздела „Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ или за присъждане на научна степен „доктор на науките““. В нея авторът си поставя амбициозната цел да предложи цялостна интерпретация на политическата мисъл на Едмънд Бърк (1729-1797). Като си дава ясна сметка, че подобно намерение е трудно за осъществяване, поради съществуващите разнопосочни интерпретации на творчеството на Бърк, както и на напрежението между неговите роли като политик и мислител, на основата на приложения в деветте глави на книгата подход, близък на и предхождащ подхода в „Опасни умове...“ (което впрочем е показател за формирането на траен изследователски подход), изразяващ се в анализ на идейния контекст на политическата мисъл на Бърк, Светослав Малинов формулира аргументи за доказване на тезата за неговата принадлежност към традицията на християнското разбиране на естественото право. При разгръщането на анализа в подкрепа на тази теза специален интерес, според мен, заслужават главите, в които Малинов излага основните „позитивни“ политически идеи на Бърк за същността и ролята на държавата, връзката между политика и религия, между Църква и държава, ролята на собствеността, качествата на управляващите и благоразумието като основна политическа добродетел, за тръгващата още от Цицерон класическа защита на най-добрата държавна уредба като баланс между монархични, аристократични и демократични елементи на управление, както и покъването на Бърк като критик на идеите и практиката на радикалните дейци на Френската революция и обяснението, което Малинов дава за разминаването между тази критика и защитата на Американската революция.

Като извод може да се посочи, че тази монография позиционира Св. Малинов като български изследовател с трайни интереси, свързани с формирането и развитието на консервативната политическа мисъл, за което са потвърждение неговите публикации в над 20 годишен период като Малинов, С., (съст.). Консерватизмът. Т. 1, 1999, Малинов, С., Консервативни опити, 2010, както и редица статии и други изследвания.

3.3.2

Освен двете монографии доцент Малинов в разделите „Статии /студии, публикувани в нерелефирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове“ е представил няколко свои статии и студии, сред които, като се има предвид профила на конкурса, а и значението им в българската политологична литература като цяло, специално внимание, според мен, заслужават „предговорите“ към преводите на Джон Лок, „Два трактата за управлението“, Джон Стюарт Мил, „За подчинението на жените“, Френсиз. Бейкън, „Нова Атлантида“.

Въпреки специфика на всеки един от текстовете, това което може да се посочи като основание за разглеждането им в една „рубрика“ е: първо, логиката на представянето на всяко от произведенията през призмата на вече очертавания за Св. Малинов рефлексивно-контекстуален подход – за „Два трактата...“ той се проявява в разглеждането на идеите на Лок в съответствие със съществуващия историко-политическия контекст през втората половина на XVII век, за „За подчинението на жените“ – в очертаването на контраста между претенциите на Великобритания за водеща световна сила и унижителното положение на жените в правно и политическо отношение през първата половина и средата на XIX век, за „Нова Атлантида“ – в представянето на значимостта на опита на Бейкън да бъдат разгледани в достъпна форма ползите от прилагане на методите на модерната наука в зората на Новото време; второ – в това, че и в трите текста Малинов представя авторите и техните идеи през призмата на формирането в съответствие с историческия контекст, на новото, либерално, демократично (и прогресивно), знание за политиката, за нейната същност и ролята, която тя има в/за обществената история.

3.4

Ще завърша прегледа на научната продукция на доц. Малинов с включените в раздела „Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа“ две негови университетски учебни пособия. Според мен, това че конкурсът е за получаване на академична длъжност, извежда на преден план именно тази страна в дейността на кандидата. И двете книги заемат важно място в обучението не само на студентите по Политология, но и в цялата област на социално-политическото и философското познание и ще се ползват във всички български университети.

Първата от тях: „Два трактата за управлението“ на Джон Лок. Кратък увод, София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2022, представя на едно то фундаменталните произведения в историята на политическата мисъл „Два трактата за управлението“ (1690) на Джон Лок. Публикацията съдържа кратка биография на Лок и въведение в историко-политическия контекст през втората половина на XVII век във Великобритания. Направен е анализ на цялостния текст на включително на Първия трактат като заедно с това Св. Малинов отделя специално внимание на някои основни понятия - „естествено състояние“, „собственост“, „мълчаливо съгласие“, „право на съпротива“ и др., които изграждат смисъла на Втория трактат, а и на либералната политическа мисъл след Лок.

Втората – „За духа на законите“ на Шарл-Луи дьо Монтескьо. Кратък увод, София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2023, не само представя за първи път на български език е цялото съдържание на „За духа на законите“, състоящо се от 35 книги, съдържащи 605 глави, но и съдържа кратка биография на Монтескьо и анализ на цялостния текст на неговия труд включително и на често пренебрегваните последни пет книги, посветени на римското и феодаалното право.

IV. Идентифициране и оценка на научните приноси

4.1.

Доц. д-р Светослав Христов Малинов е представил Декларация и Справка, от които е видно, че научните трудове, цитиранията и другите доказателства по отделните

наукометрични показатели за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ, с които участва в конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление Политически науки (Политология – Политически идеи), **изпълняват** тези изисквания и **не са използвани** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, за придобиване на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ по същото професионално направление, както и за заемане на академична длъжност по друго професионално направление.

4.2.

Смятам, че във формулираните от кандидата **научни приноси** коректно е обоснована новостта и приложимостта на постигнатите научните резултати, поради което **са основателни**. Те, според мен, могат да бъдат обобщени и представени по следния начин:

1) Прилагането от доц. д-р Св. Малинов в основните представени за рецензиране публикации, на нехарактерен за нашата историко-политологична литература изследователски подход, акцентиращ върху историческия контекст и начина на мислене за политиката, което му дава възможност да предложи нови идеи за класификация и групиране в историята на политическите учения.

2) Насочване, както в монографиите, така и в част от представените за участие в конкурса статии, към изследване на творчеството на малко или сравнително непознати у нас автори, което, на основата на използването на вече посочения подход, се интерпретира по оригинален начин и то се поставя на ново, непредставяно в литературата място в историята на политическите идеи.

3) Заемане на самостоятелни позиции при разглеждането на значими и актуални теоретични и практически проблеми, включително предлагане на нов понятиен апарат при тяхното обосноваване и защита.

Към оценката на приносите ще добавя още два момента:

Първи, това, че „новостта“ на научната продукция на доц. Малинов е намерила потвърждение в политологичната литература. Както показва приложената справка негови трудове са познати за научната общност и са цитирани многократно от различни автори както в нереферирани списания с научно рецензиране, така, и това е особено важно, в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Втори, за него вече стана дума в рецензията, висока оценка заслужава преводаческата работа на Св. Малинов, както и подготовката и издаването на университетски учебни пособия, които допълнително „уплътняват“ неговия академичен „профил“.

V. Критични бележки и препоръки

Казаното до тук в рецензията, показва, че положителното ми отношение към представените материали и дейността на доц. д-р Светослав Малинов категорично доминира в общата ми оценка към тях, но както е добре известно, няма изследване или дейност, които да не повдигат критични съображения. Една част от тях са съдържателни, друга – формални. Тук няма да се спирам на съдържателните, тъй като би трябвало в

някои аспекти от позициите на Св. Малинов (главно в монографията „Опасни умове...“) да вляза в теоретична дискусия, която едва ли има място в рецензия като настоящата. В рамките на формалните ще отбележа един момент, който е от значение за оценяването на готовността кандидата за заемането на академичната длъжност: както личи от приложената Справка доц. Малинов няма защитили докторанти.

В този план имам **следната препоръка**: доц. д-р Св. Малинов в бъдещата си работа като университетски преподавател да насочи усилията си към ръководството и извеждането до успешна защита на негови докторанти.

VI. Лични впечатления

Впечатленията ми за доц. д-р Светослав Малинов са главно „косвени“ – от неговите публични изяви, но и получени в процеса на работата ми като Ръководител на ЕГ на НАОА по проведена в електорнен формат процедура за акредитиране на ПП 3.3 Политически науки в СУ „Св. Кл. Охридски“, когато доц. Малинов, в качеството си Ръководител на Катедра „Политология“ прояви висок професионализъм, чувство за отговорност, отзивчивост и оперативност, което спомогна съществено за успешната работа на ЕГ.

VII. Заключение

Като имам предвид, казаното в рецензията за дейността на доц. д-р Светослав Малинов, това, че той участва в конкурса с научни публикации с доказани оригинални научни и методологични приноси, смятам, че той отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. На основата на тези изводи, като член на научното жури по настоящия конкурс ще гласувам „ЗА“ и предлагам на уважаемото научно жури да гласува единодушно **ЗА присъждането на академичната длъжност „Професор“** в професионално направление 3.3. Политически науки (Политология – Политически идеи) на доцент д-р Светослав Христов Малинов.

VIII. Декларация

Долуподписаният проф. д-р Борис Манов декларирам, че изпълнявам минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

08.08.2023 г.
Гр. Благоевград

Подпис:
Проф. д-р Борис Манов